

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius,

Tel. (8 706) 64 715, faks.(8 706) 64 820, el. p. info@enmin.lt, <http://www.enmin.lrv.lt>

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020-07-

Nr. (1.20-05 E)

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ TEIKIMO

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (toliau – Energetikos ministerija) teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstyti Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo projektą (toliau – ADĮ projektas) ir su juo susijusius Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 5, 6, 8, 11, 12, 32, 35, 36, 37, 39, 51 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektus (toliau kartu – Įstatymų projektai).

Įstatymų projektais siekiama mažinti transporto sektoriaus poveikį klimato kaitai, numatant, kad 2030 metais atsinaujinančių išteklių energijos dalis, palyginti su bendruoju galutiniu energijos suvartojimu transporto sektoriuje, sudarytų ne mažiau kaip 15 procentų. Tuo tikslu skatinti naudoti degalus iš atsinaujinančių energijos išteklių ir kitus alternatyviuosius degalus, palaipsniui didinant transporto sektoriaus energijos šaltinių įvairovę, modernizuojant ir atnaujinant transporto priemonių parką ir mažinant transporto sektoriaus priklausomybę nuo iškastinių naftos degalų importo.

Siekiant Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje įtvirtintų tikslų ir remiantis Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane numatytomis priemonėmis, Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatyme įtvirtinami pagrindiniai uždaviniai:

- didinti biodegalų naudojimo apimtį, nustatant didesnius įpareigojimus degalų tiekėjams ir įtvirtinant įpareigojimus pažangiųjų biodegalų naudojimui, taip pat užtikrinant efektyvesnį biodegalų naudojimo kontrolės mechanizmą;

- įtvirtinti efektyvų biodegalų ir kitų degalų iš atsinaujinančių išteklių naudojimo mechanizmą tuo pačiu nustatant degalų tiekėjų kontrolės ir priežiūros sistemą leidžiančią stebėti visą degalų tiekimo grandinę ir užtikrinti Lietuvoje naudojamų degalų ir biodegalų mišinių kokybę ir tvarumą;

- skatinti transporto sektoriaus elektrifikaciją ir elektros energija varomo transporto naudojimą bei jam reikalingos infrastruktūros įrengimą, nustatant tikslus elektromobilių parko plėtrai, sukuriant viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų registravimo sistemą ir įsteigiant Darnaus judumo fondą;

- plėtoti alternatyviųjų degalų infrastruktūrą, nustatant minimalius reikalavimus dujinių degalų infrastruktūros plėtrai, alternatyviųjų degalų naudojimą susiejant su degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių naudojimu ir įtvirtinant žaliems viešiesiems transporto paslaugų pirkimams taikomus reikalavimus.

Kartu su Įstatymu projektais pateikiama apibendrinta informacija apie Įstatymų projektais sprendžiamas problemas, siūlomas problemų sprendimo priemonės, priemonių kaštus ir laukiamus rezultatus transporto sektoriuje.

I. Sprendžiamos problemos	<p>1) Atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI) dalis galutiniame transporto sektoriaus energijos suvartojime 2018 m. siekė 4,33 proc. Nacionalinėje energetikos nepriklausomybės strategijoje 2030 m. siekiama 15 proc. 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją numatė, kad 2020 m. AEI dalis transporto sektoriuje turėtų sudaryti ne mažiau kaip 10 proc., palyginti su bendru galutiniu transporto sektoriaus energijos suvartojimu, o nauja redakcija išdėstyta 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (toliau – Direktyva 2018/2001) numato, kad AEI dalis transporto sektoriuje turėtų pasiekti ne mažiau kaip 14 proc.</p> <p>2) Degalų ir biodegalų tiekimo grandinėje nėra užtikrinama pakankama kontrolė, Vartotojų teisių apsaugos tarnyba kontroliuoja tik mažmeninėje degalų prekybos rinkoje tiekiamų degalų atitiktį kokybės standartams ir tvarumo kriterijams. Įmaišomų degalų kiekio kontrolė nėra vykdoma, todėl iš esmės kyla pagrįstų rizikų, kad ne visais atvejais yra užtikrinamas reikalaujamas biodegalų kiekis degaluose. Nėra aišku, ar degalų maišymas yra tinkamai vykdomas didmeninės prekybos degalais vietose, akciziniuose sandėliuose ar terminaluose. Vartotojų teisių apsaugos tarnyba šiuo metu neturi techninių galimybių nustatyti sintetinių degalų kiekio kiekviename benzino ar dyzelino litre, tam reikalinga papildoma laboratorinė įranga.</p> <p>3) Lietuvos transporto sektoriuje nuo 2010 iki 2018 m. degalų ir energijos suvartojimas padidėjo 42 proc., o dyzelino suvartojimas nuo 2010 m. padidėjo 11 proc. ir 2018 m. sudarė 74 proc. visų transporto sektoriuje suvartojamų degalų. 90 proc. visų degalų transporto sektoriuje suvartojo kelių transportas, o viešojo transporto parkuose ir kroviniame transporte dominavo dyzelinės transporto priemonės, naudojančios iškastinį kurą. Kyla didelis poreikis pereiti prie modernaus ir efektyvaus transporto, optimizuojant transporto ir alternatyviųjų degalų panaudojimo infrastruktūrą, ją elektrifikuojant ar naudojant alternatyviuosius degalus.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>1) Lyginant su dabartiniu reglamentavimu ADĮ projekte nustatomi didesni įpareigojimai degalų tiekėjams pateikti degalus iš AEI, degalų tiekėjams taikomas įpareigojimas 2030 m. turėtų sudaryti ne mažiau kaip 16,8 proc., atsižvelgiant į sudarytas galimybes taikyti atitinkamus daugiklius pažangiųjų biodegalų naudojimo atveju. Numatoma, kad fizinis biodegalų įmaišymas turėtų vykti visus metus (prieš tai žiemos laikotarpius buvo galima nemaišyti), ADĮ projekte nustatoma biodegalų įpareigojimų sistema leidžia tikslų siekti keliais būdais: atliekant biodegalų įmaišymus į mineralinės kilmės degalus (benziną ir dyzeliną) arba įsigyjant degalų iš AEI apskaitos vienetų iš kitų degalų tiekėjų. Taip pat, įmaišydami pažangiuosius biodegalus, degalų tiekėjai gali pretenduoti į dvigubą energinės vertės taikymą, jeigu naudojami biodegalai pagaminti iš tam tikrų žaliavų.</p> <p>2) Siekiant įtvirtinti geresnį kontrolės mechanizmą, turi būti prižiūrima visa degalų ir biodegalų tiekimo grandinė, todėl ADĮ projekto nuostatomis praplečiama Vartotojų teisių apsaugos tarnybos atliekamų fizinių patikrinimų apimtis – papildomai turi būti atliekami patikrinimai ir dėl degalų rūšies mažmeninės prekybos degalais vietose nustatymo, atsižvelgiant į degalų iš AEI apskaitos vienetų registre pateiktus duomenis. Degalų tiekėjų įpareigojimų galutinį vertinimą ADĮ projektu siekiama pavesti Valstybinei</p>

	<p>energetikos reguliavimo tarybai (toliau – Taryba), kuri būtų atsakinga už įpareigojimų įgyvendinimo priežiūrą ir įvertinimą kiekvienų kalendorinių metų pabaigoje. Taryba turėtų įgaliojimą jos nustatyta tvarka paskirti ADĮ projekte numatytas sankcijas už įpareigojimų nevykdymą. Taryba, turėdama visus duomenis, galėtų maksimaliai efektyviai nustatyti degalų tiekėjo įpareigojimo įgyvendinimo faktą ir, atsižvelgdama į audito ataskaitas, pateikti išvadą dėl biodegalų atitikties tvarumo kriterijams. Tokiu būdu degalų tiekėjai būtų nuolat stebimi ir prižiūrimi dvejopai: vertinant degalų kiekius fizinių patikrų metu ir stebint jų deklaruojamus duomenis degalų iš AEI apskaitos vienetų sistemoje.</p> <p>3) ADĮ projektas taip pat reglamentuoja elektros energijos naudojimą transporto sektoriuje. ADĮ projekte nustatomi elektros energijos naudojimo tikslai – iki 2030 m. pirmą kartą registruojamų elektromobilių skaičius turi sudaryti ne mažiau kaip 50 proc. metinių pirkimų sandorių, siūloma įtvirtinti nuostatą, kad nuo 2030 m. nauji N1 klasės automobiliai su vidaus degimo varikliais nebegalėtų būti registruojami, išskyrus alternatyviaisiais degalais varomas transporto priemonės. Siekiama numatyti, kad finansinė parama įsigyjant grynuosius elektromobilius galėtų būti taikoma, kol transporto priemonių skaičius pasieks ne mažiau kaip 10 proc. viso automobilių parko. ADĮ projekte įtvirtinami reikalavimai įrengiant viešąsias elektromobilių įkrovimo prieigas atsižvelgiant į proporcingai augantį Lietuvoje registruotų elektromobilių skaičių. Numatoma, kad nuo 2023 m. statomose arba rekonstruojamose degalinėse būtų įrengiamos elektromobilių įkrovimo prieigos. Taip pat įtvirtinamos nuostatos dėl viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų registravimo sistemos sukūrimo. Tokia sistema reikalinga atsižvelgiant į elektromobilių plėtrą ir poreikį turėti aiškią ir visiems prieinamą įkrovimo prieigų identifikacijos sistemą, kurioje vartotojui būtų pateikta informacija apie prieigų prieinamumą, lokaciją ir taikomus paslaugų įkainius. Planuojant infrastruktūrą ADĮ projekte įtvirtinamomis nuostatomis užtikrinama minimali plėtrai reikalingos infrastruktūros plėtra. Taip pat siekiama, kad iki 2029 m. visas viešasis keleivių vežimo keliais transportas, įskaitant taksi ir pavėžėjimo paslaugas teikiančių asmenų transporto priemonės, būtų pritaikytas naudoti alternatyviuosius degalus. ADĮ projektu siekiama sukurti Darnaus judumo fondą, kuris būtų finansuojamas iš surenkamų tikslinių transporto priemonėms taikomų taršos mokesčių. Numatoma, kad fondo lėšos galėtų būti skiriamos savivaldybėms ir verslo subjektams, siekiantiems įgyvendinti projektus, susijusius su alternatyviųjų degalų naudojimu, taip pat ir fiziniams asmenims įsigyti alternatyviais degalais varomas transporto priemonės ar norintiems atsisakyti automobilio ir naudotis viešojo transporto ar automobilių dalijimosi paslaugomis.</p>
III. Priemonių kaštai	<p>Siekiant įgyvendinti numatytus tikslus, Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano makroekonominio vertinimo metu buvo apskaičiuotas prognozuojamas bendras lėšų poreikis AEI segmentui transporto sektoriuje – 328,7 mln. eurų, iš kurių 57,2 mln. eurų planuojama panaudoti pažangiųjų biodegalų gamybos plėtrai finansuoti, skiriant šias lėšas iš valstybės biudžeto, ES struktūrinių fondų ir Klimato kaitos programos (toliau – KKP) lėšų.</p> <p>NEKS plano makroekonominiu vertinimu preliminarus viešųjų lėšų poreikis finansuojant transporto priemonių parko infrastruktūros atnaujinimą iki 2030 m. gali siekti iki 1 726 mln. eurų. Šią sumą tikimasi paskirstyti iš KKP, ES struktūrinių fondų bei kuriamo ES Teisingo perėjimo fondo. ADĮ taip pat numato Darnaus judumo fondą, kurio lėšomis taip pat galėtų būti</p>

	finansuojamas alternatyviaisiais degalais varomos transporto priemonės ir joms reikalinga infrastruktūra. Siekiant įgyvendinti ADĮ projektu numatomas naujas ar papildomas funkcijas, institucijoms reikalingi biudžeto asignavimai: Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai: 320 tūkst. eurų kasmet. Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai: 76 tūkst. eurų kasmet. Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Lietuvos Respublikos muitinės departamentui: nuo 20 iki 60 tūkst. eurų užtikrinant informacinių sistemų technologinį susiejimą.
IV. Nauda visuomenei	Padidinus AEI dalį transporto sektoriuje būtų sumažinamas klimato kaitos poveikis, pasiekus 15% AEI dalį transporto sektoriuje ADĮ projekte numatomomis priemonėmis galima sumažinti ŠESD išmetimus iki 670 tūkst. tonų CO ₂ , jeigu būtų pakeičiamas dyzelinis kuras. Būtų modernizuojamas viešojo transporto parkas įsigyjant efektyvesnius, mažiau taršesnius ir modernesnius viešajam susisiekimui naudojamus autobusus. Būtų sudarytos galimybės ir paskatos pažangiųjų biodegalų gamybos įrenginiams įrengti, kurios visoje šio energetikos produkto grandinėje galėtų sukurti papildomų nuolatinių darbo vietų (iki 5 nuolatinių darbo vietų vienoje gamybos įmonėje). Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano makroekonominio vertinimo metu buvo nustatyta, kad Lietuvos transporto sektoriaus pridėtinė vertė, tikėtina, bus vidutiniškai 2,23 proc. didesnė. Energetikos ministerija taip pat yra inicijavusi viešąjį pirkimą, kuris turėtų identifikuoti ADĮ projekto nuostatų poveikį degalų kainoms galutiniams vartotojams, taip pat įtaką konkurencinėms sąlygoms ir srities darbo vietoms. Pirmųjų išvadų laukiama šių metų rugsėjį.

Įstatymų projektai neprieštarauja Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, ir Europos Sąjungos teisės aktams.

ADĮ projektu įgyvendinamos 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/94/ES dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo, 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1161, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/33/EB dėl skatinimo naudoti netaršias ir efektyviai energiją vartojančias kelių transporto priemones, nuostatos, todėl papildomai teikiamos atitinkamos atitikties lentelės.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio metodikos patvirtinimo“, atliktas Įstatymų projektų teisinio reguliavimo poveikio vertinimas.

Įstatymų projektai skelbiami Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarios teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Įstatymų projektai 2020 m. kovo 10 d. ir 2020 m. gegužės 25 d. buvo teikti išvadoms gauti suinteresuotiems asmenims. 2020 m. balandžio 23 ir 24 d. ir 2020 m. birželio 26 d. Energetikos ministerijoje įvyko pasitarimai Įstatymų projektams teiktoms pastaboms aptarti.

Įstatymų projektus parengė Energetikos ministerijos Klimato kaitos valdymo grupės vyriausiasis specialistas Aurimas Salapėta (tel. (8 5) 203 4667, papild. 3, el. p.

aurimas.salapeta@enmin.lt), vyriausiasis specialistas Sergej Garbar (tel. (8 5) 203 4667, papild. 4, el. p. sergej.garbar@enmin.lt), ministro patarėja Gintarė Krušnienė (tel. (8 5) 203 4354, el. p. gintare.krusniene@enmin.lt) ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos Tinklų ir tarptautinių ryšių departamento Plėtos ir logistikos skyriaus patarėja Aistė Gasiūnienė (tel. (8 5) 239 3958, el. p. aiste.gasiuniene@sumin.lt), Kelių ir oro transporto politikos grupės vyriausiasis specialistas Laurynas Buzys (tel. (8 5) 239 3825, el. p. laurynas.buzys@sumin.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo projektas, 22 lapai.
2. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 5, 6, 8, 11, 12, 32, 35, 36, 37, 39, 51 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, 2 lapai.
3. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 5, 6, 8, 11, 12, 32, 35, 36, 37, 39, 51 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.
4. Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, 1 lapas.
5. Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.
6. Įstatymų projektų aiškinamasis raštas, 11 lapų.
7. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma, 3 lapai.
8. Administracinės naštos vertinimo ataskaita, 3 lapai.
9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 5, 6, 8, 11, 12, 32, 35, 36, 37, 39, 51 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.
10. Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 5, 6, 8, 11, 12, 32, 35, 36, 37, 39, 51 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų derinimo pažyma, 46 lapai.
11. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/94/ES dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo ir Lietuvos Respublikos nacionalinės teisės aktų atitikties lentelė, 36 lapai.
12. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2019/1161/ES, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/33/EB dėl skatinimo naudoti netaršias ir efektyviai energiją vartojančias kelių transporto priemones, ir Lietuvos Respublikos nacionalinės teisės aktų atitikties lentelė, 7 lapai.
13. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2018/2001/ES dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir Lietuvos Respublikos nacionalinės teisės aktų atitikties lentelė, 191 lapas.

Energetikos ministras
Vaičiūnas

Žygimantas